

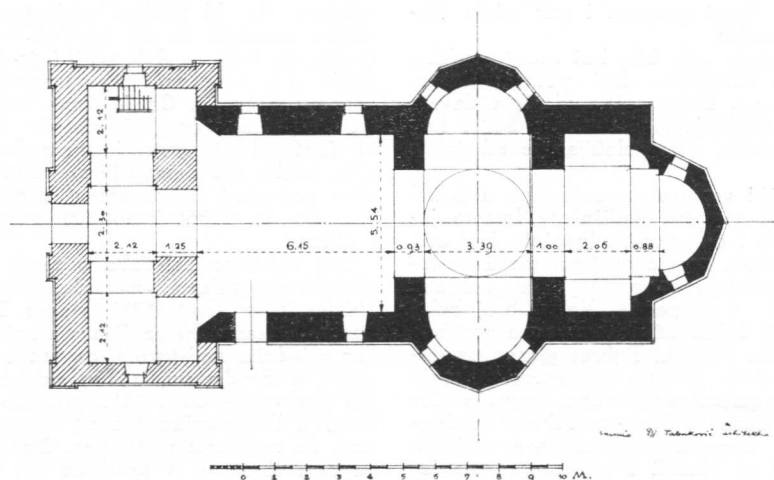
MANASTIR BEZDIN

Jedan od poslednjih naših manastira u Velikoj Rumuniji, na severo-zapadnom uglu rumunskog Banata, gde nas je sve manje i manje. Još koja godina, pa će nestati i zadnji potomci graničara, nekada snažnih i

služi od uvek rumunska liturgija, a imena mesta Lipove, Glogovca ili Gaja potsećaju nas da su ovde nekada stanovali Sloveni,

Manastir Bezdin je zadužbina braće Jakšića, građen u prvoj polovini XVI. stoleća,

Osnova crkve Manastira Bezdina

mnogobrojnih duž obale Moriša. Bilo ih je čak do podnožja erdeljskih brda, danas rumunske »Podgorie«. Male crkve posejane u dolini Moriša sa staroslovenskim natpisima i ikonama nam svedoče da se u njima ne

verovatno 1539. godine. Zidali su ga majstori sa Balkana u t. zv. srpsko-vizantijskom stilu. Međutim restauracije, koje su izvršene 1783 i 1886 godine mnogo naškodiše vizantijskom karakteru spoljašne arhitek-

ture. 1783. dozidana je priprata sa horom i jednim tornjem, u duhu tadašnjeg baroka. 1886 obnovljeni su krovovi i izmenjen profil glavnog venca. Nagib krova bio je mnogo jači, vidi se po tome što se donji deo prozora kubeta završuje kosom linijom, koja se penje paralelno sa nekadašnjim krovom. Pored svih izmena, kube koje se diže u sredini krova, bočne i istočna apsida jasno govore o poreklu naše crkve.

Unutrašnja je arhitektura ostala stara. Jednobrajna, te zasvođena još poluoblíčastim svodom, sa kubetom iznad krsta i završuje se sa tri apside. Rešenje osnove pokazuje tipične osobine srpske moravske škole, koja stoji pod uplivom istočne arhitekture. Pa da u oči sličnost rasporeda sa starom crkvom na smederevskom groblju. Oblik krsta je i ovde nerazgovetan, jedino severna i južna apsida daju impresiju transepta.

Tako zvana ženska crkva, koja je docnije dozidana, jasno se odvajala od prvobitnog hrama, a da ne škodi harmoniji interieura. Plastičnih dekoracija, stubova, lezena ili

cenaca nema, arhitektura je prosta, elegantna, bez ikakvih pretenzija na raskoš i bogatstvo. Svodovi se produžuju u glatkim zidovima, nikakav ispad ne prekida prelaz. Prozori su u novije doba prošireni, po svojoj prilici 1785, ne završuju se polukružno već u segmentu. Iznad neprofilisanih arhivolta, preko četiri pandantifa, četverougaoznik se neprimetno pretvara u okrugli tambour krunisan calotte-om. Luk arhivolte i svod njega veka. — Slike proroka, scene iz sve- lika je u širini.

Otmena i skromna je arhitektura, ali ono što daje najviše draži ovom malom hramu, to su stari živopisi, koji pokrivaju sve zidove.

Taman kolorit drevnih freska, plavičast dim izmirne i srebrni snopovi sunčeve svetlosti što padaju koso na kamene ploče patosa; intimna lepota koja se toliko razlikuje od raskoši veličanstvenih hramova renaissance. Zatvorena modra pozadina pojedinih slika, crvena, plava, zelena odela, nežne ruke, nežni i bolni izgledi bleđih lica, velike istočne oči Majke Božje, zlatni oreoli iznad glave svetaca, mrki od tamjana, podređenost tela duši, asketsko hristijanstvo srednjega veka. — Slike proroka, scene iz svetoga pisma, život svetaca, Djeve Marije, dela Isusa Hrista, njegovo stradanje i vaskrsenje. Pantokrator na svodu kupole okružen heruvimima, serafimima i anđelima, četiri evangjelisti na pendentifima, Mati Božja s malim Isusom na hemisferi istočne apside, — sve je to raspoređeno po uobičajenoj dispoziciji svetoćorske slikarske škole.

Naročitu pažnju zaslužuje ikonostas, izrađen verovatno u Beču prilikom dograđivanja 1783 godine. Pravo remekdelo u stilu Louis XVI. svojom lepotom daleko otkače od ostalih ikonostasa bivše Ugarske. Proporcije otmene, a rezbarije neobično bogate i graciozne. Isto se može reći i o pevnicama, samo što su dekoracije mnogo skromnije.

Sjajni ikonostas, po svojim formama stran element, nije uspeo da poremeti jedinstven utisak male crkve. Majstori zidari, napustivši svoju otadžbinu posle pada Smedereva, preneli su u svojoj duši komad Stare Srbije na beskrajne ravnice širokog Banata.

Gjorgije Tabaković.

JEDNA PESMA MATA BUNIĆA O DUBROVAČKOM POTRESU GODINE 1667.

Priopćio Petar Kolendić

Veliki potres od 6 aprila 1667, koji je u makroseizmičnom smislu uzdrmao golemu prostoriju od Mletaka do Moreje, pretvorio je u nepunih deset sekunada Dubrovnik u

gomilu ruševina sa preko pet hiljada mrtvaca, pa je taj događaj smesta izazvao brojne izveštaje gotovo u svim evropskim jezicima (H. Giessberger, Das ragusanische Erdbeben